

LA FOTOGRAFIA TRANQUIL·LA

FOTOGRAFIAR EL PAISATGE, VI

Amb el present article s'acaba la sèrie sobre el paisatge que ha durat sis lliuraments, però també s'acaba la secció *Instants de Natura*, iniciada deu anys enrere ara fa «quaranta mètodes», en el llunyà hivern de finals de 2000 (MÈTODE, 28). Hem parlat de fotografia macro, de les quatre estacions de l'any, de les emulsions, de la caça fotogràfica, de la qualitat de la imatge, etc., i és possible que algun dia ho recopilem. En qualsevol cas, esperem que tot plegat hagi resultat útil per als lectors més naturalistes i «fotogràfics», i pot ser encara hem fet que algú s'hi enganxés.

■ LA QUALITAT PER DAMUNT DE TOT

Ja dèiem en iniciar aquest gènere de fotografia que la qualitat de la imatge és vital perquè no capta el detall menut com la fotografia macro, ni l'instant com la caça fotogràfica, sinó que l'escena ho és tot, de manera que la fotografia «perfecta» de qualitat és la fita que ens hauríem de posar. Pensem que una sola foto sempre ens pot sortir bé, però no podem aspirar a fer un reportatge de qualitat si no coneixem la càmera, els objectius, la tècnica i no sabem controlar la llum i les seves tonalitats.

Precisament per això, si hi ha alguna modalitat de fotografia de natura en què l'objectiu escollit té una importància cabdal, és la de paisatge, ja que si no compleix uns mínims de qualitat òptica i de gran angle de cobertura, no podrem captar bé moltes situacions que ens trobarem. Recordo un professor meu que, en plena època analògica, és clar, deia: «Doneu-me una capsa de sabates per a subjectar la pel·lícula, però deixeu-me posar-hi l'òptica que vulgui.»

■ L'ATMOSFERA, ALIADA I TRAÏDORA

L'atmosfera envolta sempre el paisatge, de manera que és un element essencial per al resultat final. Pot ser molt neta i captar esplèndidament els colors i la textura, cosa que succeeix especialment després de la pluja. Pot tenir una petita boirina concentrada en un sector del terreny que ens millori el resultat. Tanmateix, també ens pot arruïnar una sortida, i en aquest cas el protagonista sol ser la calitja, el «papu» del fotògraf paisatgista. I què és això?

La calitja (o calima) és una opacitat de l'aire —de les capes inferiors de l'atmosfera— deguda a partícules de

pols o sal (normalment provinents de zones seques) tan petites que no es poden notar al tacte ni veure a simple vista, però que donen a l'aire un aspecte fumós característic. La calitja estén un vel uniforme sobre el terreny i n'entela la coloració, disminuint molt la nitidesa de la fotografia. Si el fons és clar (núvols blancs o paisatges assolellats o nevats) aquest vel sol tenir una tonalitat càlida: d'un groc brut o vermellós; però sobre un fons fosc el vel és «fred» (blavós), produint els «horitzons blaus» i esborronats.

Des del punt de vista fotogràfic, i per extensió, diem calitja a tot allò present a l'aire que pot esborronar o perjudicar la imatge, sigui fum, contaminació o la boirina humida, que produeix una tonalitat grisenca. Però fins una atmosfera perfectament neta pot impedir una bona foto si fa prou calor, ja que el terra calent escalfa les capes d'aire més baixes, les quals puguen per llur menor densitat i produeixen capes de diferent índex de refracció i una turbulència (boira càlida) que distorsiona els raigs de llum.

Lògicament, l'efecte de la calitja s'incrementa amb la distància; per això és molt útil un objectiu angular, que ens permetrà apropar-nos-hi més. El filtre polaritzador també disminueix la intensitat de la

majoria de calitges, però el més decisiu per evitar la calitja del calor és aprofitar la primera hora del matí, quan el sol encara no ha escalfat el terra. A més, la llum serà més càlida i l'angle baix dels raigs donarà més textura al terreny. Per tant, el millor consell és llevar-se de bon matí, abans que surti el sol.

■ DONEU-ME UN PUNT DE SUPORT... I MOURÉ EL MÓN: EL TRÍPODE

Emulant el savi grec Arquímedes, hom podria dir: doneu-me un trípede de suport i faré la fotografia que vulgui. Efectivament, si ens volem despreocupar de la possibilitat que surti la fotografia moguda, un bon trípede és el que permetrà seleccionar la sensibilitat mínima (mínima remor digital), col·locar filtres (que fan perdre llum), obtenir el poder de resolució òptim, tancar tant com calgui el diafragma per captar tot el relleu (assolint la profunditat de camp desitjada) i fotografiar amb poca llum sense haver-nos de preocupar perquè la baixa velocitat d'obtenció ens produeixi una imatge vibrada o moguda.

«UNA FOTO NO ES PREN,
ES FA»

ANSEL ADAMS

Per captar aquest paisatge amb relleu s'escollí un gran angular i diafragma tancat però no del tot per apreciar bé el relleu amb suficient poder de resolució. La composició es basa en el primer terme de les branques de l'esquerra que marca la distància amb els arbres del final i el tronc caigut que, en disposar-se de manera obliqua, dóna sensació de profunditat. Es tracta d'un bosc plujós de l'Olympic National Park (Washington, nord-oest dels Estats Units, tocant Canadà), el *rainforest*, que ve a ser «la selva dels indrets freds».

Tanmateix, no s'hi val qualsevol trípode. Un de massa senzill de plàstic i flexible no ens servirà perquè no evita les vibracions. Només els metàl·lics sòlids i de potes plegables però rígides ens proporcionaran prou fermesa per a afrontar el vent. Si són massa pesants, una bona alternativa la constitueixen els de carboni, molt més lleugers i també més cars, tot i que darrerament el preu ha baixat de manera considerable. Pel que fa a la ròtula, les més pràctiques i lleugeres són les de bola, perquè permeten tots els moviments afluixant un sol cargol.

■ CAPTAR LA NATURA I COMPONDRE

Com a conclusió podríem recordar el que dèiem en intentar definir aquesta modalitat fotogràfica. En definitiva, el fotògraf de paisatge vol retratar un tros de natura i fer-lo perdurable en el temps; i el bon fotògraf de paisatge intenta captar l'ànima del paisatge. Ara bé, un escenari que tenim al davant es pot captar de moltes maneres i el resultat ens pot semblar estètic o no. Entraríem en el subjectiu tema de la composició, que adquireix una rellevància especial en la fotografia de paisatge. No tenim espai per a tractar aquest assumpte, però sí per a recomanar un excel·lent llibre que acaba de

sortir: *Composició en fotografia*, de José Benito Ruiz (www.josebruiz.com).

En tot cas, afegirem que és el gènere que més propicia l'expressió del vessant artístic i la sensibilitat i creativitat del fotògraf. És a dir, que, a part de tots els paràmetres que proporcionin una alta qualitat i que ja hem explicat a bastament, haurà de buscar el punt de vista idoni perquè els elements de l'escena conformin una bona composició i s'aconsegueixi una imatge harmoniosa. En definitiva, el pitjor enemic de la fotografia de paisatge és la pressa. El que necessitem és temps; per això l'anomenem «la fotografia tranquil·la». Com a síntesi global, recordem el que deia el gran fotògraf Ansel Adams, el recordat mestre nord-americà: «Una foto no es pren, es fa».

No descartem que en un futur es puguin tractar altres temes de fotografia, especialment per la nova era que se'ns obre amb les càmeres digitals, que encara ens han de portar moltes sorpreses. En qualsevol cas, tot s'acaba i ara ens acomiadem, agraint als companys, col·legues i amics llur col·laboració, i als lectors les consultes, suggeriments i el seguiment que heu fet al llarg de la quarantena d'instants de natura que han anat apareixent en aquestes pàgines. Bona sort i bones fotos!

ALBERT MASÓ
Biòleg i fotògraf de natura